

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยขอสรุปผลตามลำดับดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู อาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะผู้บริหารโรงเรียนและครู อาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม มีทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครู อาจารย์ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2545 จำนวน 55 โรงเรียน 1,994 คน จำแนกเป็น

1.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 55 คน

1.1.2 ครู อาจารย์ จำนวน 1,939 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 254 คน ประกอบด้วย

1.2.1 ผู้บริหารโรงเรียนใช้ประชากรเป็นตัวอย่าง จำนวน 55 คน

1.2.2 ครู อาจารย์ ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ ร้อยละ 10 จำนวน 199 คน สุ่มตามสะดวกที่วิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Mahasarakham University การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows หาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ t-test

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.34$) เมื่อพิจารณาแต่ละฝ่าย พบว่า

1.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ฝ่ายวิชาการตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.35$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า

1.1.1 ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ คือ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{x}=4.54$) และความรู้ทางวิชาการ ($\bar{x}=4.51$) ตามลำดับ นอกนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ อุปนิสัย ($\bar{x}=4.48$) สถิติปัญญาและคุณภาพทางสมอง ($\bar{x}=4.46$) บุคลิกภาพ ($\bar{x}=4.44$) ลักษณะผู้นำ ($\bar{x}=4.43$) ความรู้และประสบการณ์ ($\bar{x}=4.29$) ความรู้ ความสามารถด้านบริหารงานบุคคล ($\bar{x}=4.27$) ความรู้ทั่วไป ($\bar{x}=4.11$) และความรู้อื่นๆ ($\bar{x}=4.01$) ตามลำดับ

1.1.2 ตามทัศนะของครู อาจารย์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ อุปนิสัย ($\bar{x}=4.50$) ความรู้ทางวิชาการ ($\bar{x}=4.45$) บุคลิกภาพ ($\bar{x}=4.40$) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{x}=4.37$) ความรู้ทั่วไป ($\bar{x}=4.37$) ความรู้ ความสามารถด้านบริหารงานบุคคล ($\bar{x}=4.33$) ลักษณะผู้นำ ($\bar{x}=4.31$) ความรู้และประสบการณ์ ($\bar{x}=4.30$) ความรู้อื่นๆ ($\bar{x}=4.28$) และสถิติปัญญาและคุณภาพทางสมอง ($\bar{x}=4.22$) ตามลำดับ

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ฝ่ายปกครอง ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.38$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า

1.2.1 ทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ข้อ คือ อุปนิสัย ($\bar{x}=4.63$) บุคลิกภาพ ($\bar{x}=4.56$) และลักษณะผู้นำ ($\bar{x}=4.52$) ตามลำดับ นอกนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือสถิติปัญญาและคุณภาพทางสมอง ($\bar{x}=4.46$) ความรู้ ความสามารถด้านบริหารงานบุคคล ($\bar{x}=4.45$) ความรู้ทั่วไป ($\bar{x}=4.40$) ความรู้อื่นๆ ($\bar{x}=4.34$) ความรู้ทางวิชาการ ($\bar{x}=4.29$) ความรู้และประสบการณ์ ($\bar{x}=4.27$) และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{x}=4.24$) ตามลำดับ

1.2.2 ทัศนะของครูอาจารย์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ บุคลิกภาพ ($\bar{x}=4.50$) อุปนิสัย ($\bar{x}=4.48$) ลักษณะผู้นำ ($\bar{x}=4.45$) สถิติปัญญาและคุณภาพทางสมอง ($\bar{x}=4.39$) ความรู้ทั่วไป ($\bar{x}=4.39$) ความรู้ความสามารถด้านบริหารบุคคล ($\bar{x}=4.33$) ความรู้ทางวิชาการ ($\bar{x}=4.30$) ความรู้อื่นๆ ($\bar{x}=4.27$) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{x}=4.23$) และความรู้และประสบการณ์ ($\bar{x}=4.22$) ตามลำดับ

1.3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาฝ่ายธุรการ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน และครูอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.30$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า

1.3.1 ทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

1 ข้อ คือ อุปนิสัย ($\bar{x}=4.60$) ส่วนข้ออื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ สถิติปัญญาและคุณภาพทางสมอง ($\bar{x}=4.46$) ลักษณะผู้นำ ($\bar{x}=4.41$) ความรู้ทั่วไป ($\bar{x}=4.41$) บุคลิกภาพ ($\bar{x}=4.40$) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{x}=4.40$) ความรู้อื่น ๆ ($\bar{x}=4.31$) ความรู้ความสามารถด้านบริหารบุคคล ($\bar{x}=4.28$) ความรู้และประสบการณ์ ($\bar{x}=4.22$) และความรู้ทางวิชาการ ($\bar{x}=4.13$) ตามลำดับ

1.3.2 ทักษะของครู อาจารย์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ อุปนิสัย ($\bar{x}=4.39$) บุคลิกภาพ ($\bar{x}=4.37$) ความรู้ทั่วไป ($\bar{x}=4.37$) ลักษณะผู้นำ ($\bar{x}=4.31$) ความรู้อื่น ๆ ($\bar{x}=4.23$) สถิติปัญญาและคุณภาพทางสมอง ($\bar{x}=4.22$) ความรู้ความสามารถด้านบริหารบุคคล ($\bar{x}=4.20$) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{x}=4.18$) ความรู้ทางวิชาการ ($\bar{x}=4.15$) และความรู้และประสบการณ์ ($\bar{x}=4.12$) ตามลำดับ

1.4 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ฝ่ายบริการตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน และครูอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.35$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า

1.4.1 ทักษะผู้บริหารโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ข้อ คือ อุปนิสัย ($\bar{x}=4.66$) บุคลิกภาพ ($\bar{x}=4.57$) ลักษณะผู้นำ ($\bar{x}=4.57$) ความรู้ทั่วไป ($\bar{x}=4.54$) และความรู้ ความสามารถด้านบริหารงานบุคคล ($\bar{x}=4.51$) ตามลำดับ ส่วนข้ออื่นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ สถิติปัญญาและคุณภาพทางสมอง ($\bar{x}=4.48$) ความรู้อื่น ๆ ($\bar{x}=4.47$) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{x}=4.36$) ความรู้และประสบการณ์ ($\bar{x}=4.35$) และความรู้ทางวิชาการ ($\bar{x}=4.28$) ตามลำดับ

1.4.2 ทักษะครู อาจารย์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ คือ บุคลิกภาพ ($\bar{x}=4.37$) อุปนิสัย ($\bar{x}=4.35$) ลักษณะผู้นำ ($\bar{x}=4.33$) สถิติปัญญาและคุณภาพทางสมอง ($\bar{x}=4.27$) ความรู้ทั่วไป ($\bar{x}=4.25$) และความรู้ ความสามารถด้านบริหารงานบุคคล ($\bar{x}=4.23$) ความรู้ทางวิชาการ ($\bar{x}=4.16$) ความรู้อื่น ๆ ($\bar{x}=4.14$) ความรู้และประสบการณ์ ($\bar{x}=4.08$) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน และครูอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมและรายฝ่าย พบว่า มีทักษะไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับประนอม วัชรไกร (2536 : 93-96) ที่ศึกษา พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนหัวหน้าหมวดวิชาและครู อาจารย์มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ วุฒิคุณ ดวงอ่อนนาม (2539 : 89-91) ที่พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ฝ่ายปกครอง ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายบริการ และฝ่ายธุรการ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า

1.1 ฝ่ายปกครอง ที่พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.38$) สูงที่สุด อาจเป็นเพราะว่าการที่บุคคลจะทำงานด้านการปกครองคนนั้นต้องมีคุณลักษณะที่เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ทั้งในฐานะผู้มีอำนาจบังคับบัญชาต่อผู้ใต้ปกครองและ ผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนภาพลักษณ์ที่ปรากฏในสังคมต้องเป็นที่น่านับถือและเป็นที่น่าเคารพยำเกรงจึงพบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด

1.2 ฝ่ายวิชาการและฝ่ายบริการที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากัน ($\bar{x}=4.35$) อาจเป็นเพราะการที่บุคคลจะทำงานเพื่อการศึกษาต้องมีคุณลักษณะเฉพาะ มีความรู้ความสามารถด้านส่วนตัว ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถด้านวิชาการเป็นที่ยอมรับและมีความแม่นยำในงานวิชาการ เช่น หลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน งานสนับสนุนงานวิชาการ เช่น งานห้องสมุด การวัดผลและประเมินผล ส่วนฝ่ายบริการที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับฝ่ายวิชาการนั้น อาจเป็นเพราะว่า บุคคลที่จะสามารถให้บริการแก่บุคคลอื่นนั้นต้องมีคุณลักษณะเฉพาะส่วนตัวและคุณลักษณะด้านอาชีพที่ดี เช่น มนุษย์สัมพันธ์ที่ดี มีกิริยามารยาท อธิษาคัยที่ตรงมาน่าดู งานเกี่ยวข้องกับคน ต้องอารมณ์ดี มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จึงจะสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้ให้บริการได้ดี

1.3 ฝ่ายธุรการนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.30$) อาจเป็นเพราะว่า งานด้านเหล่านี้เป็นงานที่ส่วนฝ่ายธุรการนั้นเกี่ยวข้องกับระบบด้านงานเอกสาร หนังสือธุรการ จำเป็นต้องจัดกระทำให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ทั้งการมีระบบประเมินคุณภาพทั้งภายในและ

ภายนอกหน่วยงานอาจเป็นการควบคุมประสิทธิภาพให้มีความคาดหวังในคุณลักษณะของฝ่ายนี้ แต่พบว่า มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์น้อยกว่าด้านอื่นๆ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าไม่ค่อยได้ยุ่งเกี่ยวกับบุคคลโดยตรง

2. จากการที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหาร ครูอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวม และรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะคุณลักษณะของผู้ที่เข้าสู่ตำแหน่งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนมัศึกษานั้น ต้องผ่านการประเมินและการคัดเลือกตามระเบียบแบบแผนและนโยบายของกรมสามัญศึกษา ซึ่งมีรูปแบบเฉพาะที่เป็นที่ยอมรับของบุคลากรทุกฝ่าย เมื่อทดสอบทางสถิติแล้วพบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประพนธ์ พลเยี่ยม (2533 : 85-88) ที่พบว่า ครูมีค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหาร ด้านจิตพิสัยและด้านส่วนตัว เมื่อเปรียบเทียบภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน และขัดแย้งกับกับวุฒิคุณ ดวงอ่อนนาม (2539 :89-91) ที่พบว่าลักษณะผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายปกครอง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม พบว่าขนาดโรงเรียนมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์ มีความต้องการผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายต่างๆที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แสดงว่า ความคาดหวังในคุณลักษณะของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในความต้องการที่สูง ทั้งที่อาจเป็นเพราะว่าต้องเป็นผู้ร่วมงานของผู้บริหารและผู้บังคับบัญชา ของครู อาจารย์ โดยฝ่ายปกครองมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สูงสุด ผู้ที่จะเข้ามาสู่ตำแหน่งนี้จึงควรได้ศึกษา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้สอดคล้องกับทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและความต้องการของครูอาจารย์ผู้ได้บังคับบัญชาโดยเน้นที่คุณลักษณะด้านส่วนตัว เพราะเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผู้ช่วยฝ่ายบริการและฝ่ายวิชาการ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากัน แสดงถึงความสำคัญระหว่างกาให้บริการกับงานวิชาการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เท่าๆกัน ส่วนฝ่ายธุรการเป็นฝ่ายที่มีระดับคุณลักษณะแม้ว่าจะมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า

ฝ่ายอื่นแต่ยังอยู่ในระดับมาก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาตนเองให้เข้ากับคุณลักษณะ
ที่ต้องการ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาความต้องการหรือบทบาทของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนในการประกันคุณภาพ
ทางการศึกษา เพื่อสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University